

Informatīvais ziņojums

**«Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja
darbību**

no 2009. gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam»

Satura rādītājs

Ievads.....	3
1. Pretkorupcijas politikas koordinēšana	7
1.1. Normatīvo aktu projektu izstrāde.....	8
2. Politisko partiju un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildes kontrole....	10
3. Funkciju izpilde korupcijas novēršanā.....	13
3.1. Valsts amatpersonu darbības kontrole	13
3.2. Sabiedrības informēšana un izglītošana.....	17
3.3. Korupcijas risku analīze un metodisko materiālu izstrāde	19
4. Funkciju izpilde korupcijas apkarošanā.....	20
5. Starptautiskā sadarbība.....	22
6. Biroja personāls.....	23
7. Finanšu līdzekļu izlietojums	24

Ievads

Saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 4.panta trešās daļas 14.punktu Ministru kabinetā un Saeimā tiek iesniegts informatīvais ziņojums par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk tekstā – Birojs) darbību laika periodā **no 2009.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam**.

Šā gada pirmajā pusgadā Ministru kabinets apstiprināja Biroja sagatavoto attīstības plānošanas dokumentu „**Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts pamatnostādnes 2009. – 2013.gadam**”, kurā noteikti Latvijas pretkorupcijas politikas mērķi turpmākajiem pieciem gadiem, lai panāktu valsts amatpersonu efektīvu un tiesisku darbību sabiedrības interesēs. Pamatnostādņu īstenošanai ir izstrādāts un Ministru kabineta komitejā atbalstīts programmas projekts „**Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programma 2009. – 2013.gadam**”.

Gatavojoties pašvaldību vēlēšanām, aizvadītajā pusgadā Birojs intensīvi darbojies, īstenojot priekšvēlēšanu aģitācijas monitoringu un nodrošinot sabiedrības informēšanu par aģitācijas noteikumiem. Birojam pirmo reizi bija piešķirtas tiesības pārkāpumu konstatēšanas gadījumā apturēt maksas priekšvēlēšanu aģitāciju, tādēļ nācās nepārtraukti sekot politisko partiju, to apvienību un ar tām nesaistīto personu priekšvēlēšanu aģitācijas izdevumu apmēra ierobežojumu ievērošanai.

Salīdzinot ar iepriekšējām Saeimas vēlēšanām, 2009.gada Eiropas Parlamenta un pašvaldību priekšvēlēšanu kampaņas izmaksu kopējais maksimālais limits tikai trijās kontrolei pakļautajās pozīcijās (reklāmas izvietošana preses izdevumos, elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos un publiskās vietās, pasta izdevumi, labdarības pasākumi un sponsorēšana) bija salīdzinoši augsts – 38 santīmi uz vienu vēlētāju.

Apkopojot raidorganizāciju un preses izdevumu 790 paziņojumus par priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietošana, tika secināts, ka politisko partiju, to apvienību un ar politiskajām partijām nesaistīto personu noslēgto līgumu kopējais apmērs bija **2 198 609** lati.

Par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma normu pārkāpumiem Politisko organizāciju finansēšanas kontroles nodaļa pārskata periodā sastādījusi 9 administratīvā pārkāpuma protokolus un pieņēmusi **3** lēmumus par administratīvā soda piemērošanu, uzliekot naudas sodus kopumā **350** latu apmērā, bet 6 gadījumos izbeidzot administratīvā pārkāpuma lietu maznozīmīguma dēļ. Tika pieņemts viens lēmums par pretlikumīgi saņemto finanšu līdzekļu atmaksāšanu ziedotājam **300** latu apmērā.

Valsts amatpersonu darbības kontrole un interešu konflikta novēršana ir viena no apjomīgākajām Biroja darbības jomām, kuras mērķis ir nodrošināt valsts

pārvaldes darbību sabiedrības interesēs, novēršot personiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonu darbību un lēmumu pieņemšanas procesu.

Par likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteikto ierobežojumu neievērošanu 2009.gada pirmajā pusgadā uzsākta lietvedība **90** administratīvā pārkāpuma lietās. Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļa administratīvi sodījusi **34** valsts amatpersonas, piemērojot naudas sodu **2 165** latu apmērā, **31** amatpersonai izteikts mutvārdu aizrādījums. Birojs **29** valsts amatpersonām ir lūdzis atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus par kopējo summu **29 902,41** latiem.

Izskatot apstrīdētos Biroja amatpersonu pieņemtus lēmumus par saukšanu pie administratīvās atbildības, Biroja priekšnieks grozījis vai atcēlis 7 lēmumus, bet 5 gadījumos pieņemtus lēmumus atstājis spēkā.

Laika periodā no 2009.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam administratīvā tiesa pieņēmusi lēmumus **13** administratīvajās lietās – 9 Biroja lēmumi tika atzīti par pamatotiem un atstāti spēkā, 2 gadījumos tiesvedība izbeigta un sūdzība noraidīta, bet 2 Biroja pieņemtie lēmumi ar tiesas spriedumu tika atcelti.

2009.gada pirmajā pusgadā Birojs izmeklējis ne tikai atsevišķus situatīvus korupcijas gadījumus, bet uzsācis vai pabeidzis pirmstiesas izmeklēšanu kriminālprocesos, kuros iegūti pierādījumi par ilgā laika posmā veiktiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas liecina par valsts amatpersonu ilgstoši veidotām, rūpīgi plānotām un pārdomātām koruptīvu noziedzīgu nodarījumu shēmām.

Biroja veiktās izmeklēšanas par valsts budžeta līdzekļu izlietošanu Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariātā un Satiksmes ministrijā apliecina, ka valsts amatpersonas nereti nespēj nošķirt valsts īpašumu no privātā, kā arī neņem vērā to, ka valsts mantu un finanšu resursus drīkst izlietot tikai valsts funkciju realizēšanai.

Biroja Izmeklēšanas nodaļas lietvedībā uz 2009.gada 30.jūniju atradās **42** krimināllietas. Pārskata periodā prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti **14** kriminālprocesi pret **62** personām, uzsākti **14** kriminālprocesi, no citām iestādēm saņemti **3** kriminālprocesa materiāli. Pieņemti **5** lēmumi par kriminālprocesa izbeigšanu un **16** lēmumi par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

Pārskata periodā Biroja Ziņojumu centrā ir pieņemti **85** apmeklētāji (par 28% mazāk nekā 2008.gada pirmajā pusgadā, kad Ziņojumu centrā personiski vērsās 117 personas) un **688** reizes saņemta informācija pa uzticības tālruni **80002070**. Biroja lietvedībā saņemti un reģistrēti **5 177** dokumenti, no tiem **92** juridisku personu iesniegumi un **473** fizisku personu iesniegumi par, iespējams, koruptīvu valsts amatpersonu rīcību. Kopumā 2009.gada pirmajā pusgadā saņemts par 20% jeb 145 iesniegumiem mazāk nekā attiecīgajā periodā 2008.gadā. Aptuveni **21%** no saņemtajiem iesniegumiem bija anonīmi. Izvērtēšanai atbilstoši Biroja kompetencei tika pieņemti 35% iesniegumu. Visvairāk sūdzību saņemts par iespējamiem

pārkāpumiem pašvaldību institūcijās, valsts iestādēs un kapitālsabiedrībās, kā arī priekšvēlēšanu aģitācijā. Uz 65% no saņemtajiem iesniegumiem tika sagatavotas atbildes un tie pārsūtīti izvērtēšanai citām institūcijām. Birojs nosūtījis **5 655** dokumentus valsts un pašvaldību iestādēm, fiziskām un juridiskām personām, sniegti **40** atzinumi par dažādiem tiesību aktu projektiem.

Korupcija rodas tajās jomās, kur valsts amatpersonām ir plaša rīcības brīvība un iespējas nekontrolēti vienpersoniski rīkoties, kā arī ir vēlme un iespējas ļaunprātīgi izmantot dienesta stāvokli savtīgos nolūkos. Vērtējot korupcijas attīstības tendences, jāņem vērā gan sociālie apstākļi, gan ekonomiskās norises valstī, gan arī politiskie procesi un normatīvais regulējums.

Straujais finanšu resursu samazinājums gan valsts, gan privātajā sektorā veicinājis līdzekļu ekonomiju un pastiprinājis konkurenci gan darba tirgū, gan arī cīņā par iespēju pārdot preces un pakalpojumus valstij. Konkurences palielināšanās parasti veicina savstarpējo kontroli, mazinot korupcijas riskus, turpretī radikālais atalgojuma samazinājums, it īpaši uzraudzības un kontroles institūcijās, kur objektīvi pastāv lielākas iespējas pieņemt prettiesiskus maksājumus, korupcijas risku ievērojami palielina. Diemžēl līdz ar ekonomisko lejupslīdi sabiedrībā palielinās iecietība pret likumpārkāpumiem, par ko liecina, piemēram, Valsts darba inspekcijas dati par strādājošo nodarbināšanu bez darba līgumiem, Valsts ieņēmumu dienesta aplēses par izvairīšanās no nodokļu nomaksas pieaugumu, Valsts policijā augošais reģistrēto mantisko noziedzīgo nodarījumu skaits.

Tādējādi ir arī pamatotas bažas par administratīvās korupcijas līmeņa celšanos un par dienesta stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas savtīgos nolūkos izplatības palielināšanos jomās, kur vēl ir pieejami finanšu resursi.

Iepriekšminēto apliecina arī Birojā saņemtās sūdzības un veiktās pārbaudes, kas parāda pieaugošu tendenci veikt prettiesiskas darbības publiskajos iepirkumos, nepamatoti sadalot tos daļās, lai nebūtu jāpiemēro atklāta konkursa procedūra. Izmantojot to, ka vēl joprojām valstī nav ieviestas adekvātas soda sankcijas par pārkāpumiem iepirkumu nodrošināšanas jomā un nav kompetentas augstākstāvošas iestādes, kurā apstrīdēt valsts amatpersonu prettiesisko rīcību, Birojs konstatējis vairākus amatpersonu patvaļas gadījumus, kad pilnībā ir tikusi ignorēta iepirkumu veikšanas kārtība. Biroja lietvedībā atrodas vairākas krimināllietas, kas apliecina amatpersonu negodprātīgu rīcību gadījumos, kad tām ir iespēja brīvi un nekontrolēti rīkoties ar valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļiem un mantu.

Salīdzinājumā ar 2008.gada pirmo pusgadu, kad tika saņemti 10 iesniegumi par iespējamiem pārkāpumiem iepirkumu procedūrās, šī gada pirmajā pusgadā saņemtas jau vairāk nekā 40 sūdzības, turklāt prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti 2 kriminālprocesu materiāli kopumā pret 8 personām, bet 5 kriminālprocesos turpinās pirmstiesas izmeklēšana.

Pirmajā pusgadā Biroja pārstāvji piedalījušies **27** sanāksmēs un informatīvajos semināros valsts un pašvaldību institūcijās, skaidrojot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normas, sniedzot rekomendācijas institūcijām iekšējo pretkorupcijas pasākumu īstenošanai un valsts amatpersonu profesionālās ētikas nostiprināšanai, kā arī informējot par priekšvēlēšanu aģitācijas kārtību, kopumā aptverot gandrīz **500** personu lielu auditoriju.

Aizvadītajā periodā Biroja pārstāvji nodrošinājuši dalību **26** starpvalstu darba grupās un sanāksmēs.

Pēc ilgstošas atbilstoša kandidāta meklēšanas 2009.gada 12.martā Saeima par Biroja priekšnieku apstiprināja un uz turpmākajiem pieciem gadiem iecēla Normundu Vilnīti. Uz 2009.gada 30.jūniju Birojā strādāja **142** darbinieki. Tika apstiprināts jauns reglaments, kas stājās spēkā ar 1.jūliju, būtiski reorganizējot Biroja struktūru, kā rezultātā nodaļu skaits samazinājās no 18 uz 10.

1. Pretkorupcijas politikas koordinēšana

2009.gadā sācies nākamais korupcijas novēršanas un apkarošanas politikas plānošanas periods. 2009.gada 28.aprīlī Ministru kabineta sēdē tika izskatīts informatīvais ziņojums „Valsts politikas īstenošana korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā 2004. – 2008.gadā” par sasniegto Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmā 2004. – 2008.gadam minēto 114 uzdevumu izpildē valsts pārvaldes iestādēs visā programmas īstenošanas laikā no 2004.gada līdz 2008.gadam.

Ar Ministru kabineta 2009.gada 21.maija rīkojumu Nr.326 tika apstiprinātas Biroja sagatavotās **pamatnostādnes „Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts pamatnostādnes 2009. – 2013.gadam”**, kas ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments un turpinājums iepriekšējā plānošanas periodā apstiprinātajām pamatnostādnēm, kurā noteikti Latvijas pretkorupcijas politikas mērķi turpmākajiem pieciem gadiem, lai panāktu valsts amatpersonu efektīvu un tiesisku darbību sabiedrības interesēs.

Pamatnostādņu īstenošanai tika sagatavots **programmas projekts „Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programma 2009. – 2013.gadam”**, kas tika atbalstīts Ministru kabineta komitejas 2009.gada 29.jūnija sēdē. Programma turpina iepriekšējā plānošanas periodā iesākto darbību, atsevišķās jomās to paplašinot vai sašaurinot. Programmas tapšanā apzinātas institūciju problēmas saistībā ar iepriekšējā perioda uzdevumu izpildi, kā arī to ieteikumi nākamajam plānošanas periodam, viedokli sniegušas arī nevalstiskās organizācijas.

2009.gada 26.martā Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināts **konceptijas projekts „Par normatīvo regulējumu interešu konflikta novēršanai valsts amatpersonu darbībā”**. Konceptijā tiek piedāvāti vairāki risinājumi saistībā ar iespējamo normatīvo regulējumu un citiem pasākumiem attiecībā uz valsts amatpersonu pienākumu sniegt informāciju par tām zināmiem interešu konfliktiem vai citiem koruptīviem nodarījumiem, šādu informāciju sniegušo valsts amatpersonu aizsardzību un institūciju vadītāju atbildību interešu konflikta novēršanā. Konceptijas projekts 2009.gada 4. jūnijā iesniegts Ministru kabinetā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2008. gada 28. jūlija rīkojuma nr.435 „Par koncepciju „Lobēšanas tiesiskās reglamentācijas nepieciešamība Latvijā”” 8.punktu Birojs 2009.gada 3.aprīlī Ministru kabinetā iesniedza **informatīvo ziņojumu par konceptijas „Lobēšanas tiesiskās reglamentācijas nepieciešamība Latvijā” ieviešanas gaitu.**

Saskaņā ar 2009.gada 3.februāra Ministru prezidenta rīkojumu „**Par darba grupu konceptijas projekta izstrādei par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja statusa maiņu**” ir izstrādāts un izsludināšanai Valsts

sekretāru sanāksmē sagatavots koncepcijas projekts par Biroja statusa maiņu, ieviešot arī Starpvalstu pretkorupcijas grupas (GRECO) 2008.gada 10.oktobrī GRECO plenārsēdē apstiprinātā III kārtas novērtēšanas ziņojumā par Latvijas politisko partiju finansēšanas atklātumu ietvertu rekomendāciju veikt pasākumus Biroja neatkarības stiprināšanai.

1.1. Normatīvo aktu projektu izstrāde

2009.gada 29.janvāra Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināti vairāki normatīvo aktu grozījumu projekti, kas izstrādāti saskaņā ar koncepciju „Lobēšanas tiesiskās reglamentācijas nepieciešamība Latvijā”. Grozījumi likumā „Par pašvaldībām”, likumā „Saeimas kārtības rullis”, grozījumi Krimināllikuma 326.¹ pantā, grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.171 „Kārtība, kādā iestādes ievieto informāciju internetā”, Ministru kabineta noteikumos Nr.111 „Ministru kabineta kārtības rullis”, Ministru kabineta instrukcijā Nr.20 „Normatīvā akta projekta anotācijas aizpildīšanas kārtība” regulē informācijas par lobēšanas aktivitātēm publisko pieejamību un precizē aizliegtās tirgošanās ar ietekmi regulējumu Krimināllikumā.

2009.gada 10.februāra Ministru kabineta sēdē tika apstiprināti Ministru kabineta noteikumu projekti „Kārtība, kādā publicē politisko organizāciju (partiju) gada pārskatus, vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijas un ziņojumus par dāvinājumiem (ziedojumiem)” un „Politisko organizāciju (partiju) vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijas aizpildīšanas un iesniegšanas kārtība”, kas nosaka kārtību, kādā ir publicējami politisko partiju un to apvienību gada pārskati, vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijas un ziņojumi par dāvinājumiem (ziedojumiem) un nosaka politisko partiju vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijas veidlapas paraugu, šīs veidlapas aizpildīšanas un iesniegšanas kārtību.

2009.gada 2.jūnija Ministru kabineta sēdē tika atbalstīts likumprojekts „Grozījumi Krimināllikumā”, kas paredz kriminalizēt prettiesiskas darbības saistībā ar partiju finansēšanas pārkāpumiem lielā apmērā. Likumprojekts paredz ieviest kriminālatbildību par finanšu līdzekļu vai mantas dāvināšanu (ziedošanu) lielā apmērā, pārsniedzot atļauto apmēru vai bez pārskaitījuma attiecīgās partijas bankas kontā. Paredzēts noteikt kriminālatbildību arī tām personām, kas pieņēmušas minētos ziedojumus, kā arī personām, kas pieprasījušas veikt partijas nelikumīgu finansēšanu lielā apmērā.

Lai pilnveidotu atbildību par partiju finansēšanas pārkāpumiem, Birojs jau 2006.gadā sagatavoja priekšlikumus grozījumiem Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā, kas tika akceptēti Ministru kabineta 2008.gada 18.marta sēdē un Saeimā pieņemti 2008.gada 18.decembrī (spēkā no 2009.gada 21.janvāra).

Pēc grozījumu pieņemšanas likumos „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms pašvaldību vēlēšanām” un „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām”, kas regulē ar politiskajām organizācijām un to apvienībām nesaistītu personu aģitāciju, bija nepieciešami attiecīgi grozījumi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā, lai Birojs būtu tiesīgs veikt šo personu veiktās aģitācijas kontroli. Minētos grozījumus Saeima 3.lasījumā pieņēma 2009.gada 11.jūnijā un tie stājās spēkā ar 14.jūliju.

2009.gada 12.martā Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināts un 30.jūnija Ministru kabineta sēdē izskatīts informatīvais ziņojums „Par Eiropas Savienības Padomes 2008.gada 24.oktobra Lēmuma 2008/852/TI par korupcijas apkarošanas kontaktpunktu tīklu ieviešanu”. Saskaņā ar minēto Eiropas Savienības Padomes lēmumu pretkorupcijas tīkla uzdevums ir veidot un uzturēt kontaktus starp Eiropas Savienības dalībvalstu iestādēm, kuru uzdevums ir novērst un apkarot korupciju. Lai uzlabotu dalībvalstu sadarbību pretkorupcijas jautājumos, tīkla ietvaros paredzēta arī informācijas apmaiņa par efektīviem pasākumiem un pieredzi korupcijas novēršanā un apkarošanā. Saskaņā ar Ministru kabineta lēmumu, Birojs noteikts par Eiropas Savienības Korupcijas apkarošanas kontaktpunktu tīkla dalībnieku.

2009.gada 2.jūnijā Ministru kabinetā tika izskatīts 2008.gada 18.decembrī Valsts sekretāru sanāksmē pieteiktais „Informatīvais ziņojums par nepieciešamajiem pasākumiem Starpvalstu pretkorupcijas grupas (GRECO) rekomendāciju izpildei”.

Saskaņā ar Ministru kabineta sēdē nolemto, lai izpildītu Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) rekomendācijas, kas sniegtas Latvijas politisko partiju finansēšanas atklātuma novērtēšanas ziņojumā, Birojam kopīgi ar Tieslietu ministriju līdz 2009.gada 1.decembrim iesniegšanai Ministru kabinetā jā sagatavo informatīvais ziņojums saistībā ar noilguma perioda palielināšanu par politisko partiju izdarītiem administratīviem pārkāpumiem. Tāpat Birojam kopīgi ar Tieslietu ministriju līdz 2009.gada 1.decembrim izskatīšanai Ministru kabinetā jāsniedz priekšlikumi grozījumiem Krimināllikumā, lai izpildītu GRECO rekomendācijas, kas sniegtas par kriminālatbildību par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem.

Vienlaikus Birojam līdz 2009.gada 1.decembrim jāizstrādā iekšējais normatīvais akts par kārtību, kādā Biroja darbinieki tiek atlasīti konkursa kārtībā.

2. Politisko partiju un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildes kontrole

Politisko organizāciju finansiālās un saimnieciskās darbības kontroli Birojs veic četros posmos: iesniegto deklarāciju pārbaude saskaņā ar Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma prasībām, grāmatvedības uzskaites pārbaudes, ziedojuma patiesuma un likumības pārbaudes un pretpārbaudes.

Saskaņā ar 2008.gada 17.jūlijā izdarītajiem grozījumiem Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā politiskajām partijām pēc ziedojuma saņemšanas Ministru kabineta noteiktā kārtībā 12 dienu laikā jāiesniedz ziedojumu atskaite, savukārt Birojam 3 darba dienu laikā tā jāpublicē mājas lapā internetā. Pārskata periodā pārbaudīti **540** ziņojumi par politisko organizāciju saņemtajiem dāvinājumiem (ziedojumiem) (par 315 ziņojumiem vairāk nekā 2008.gada pirmajā pusgadā).

Pārbaudot ziņojumu par politiskās partijas saņemto vai nepieņemto dāvinājumu (ziedojumu) publicēšanas noteikumu ievērošanu, 5 gadījumos tika konstatētas administratīvā pārkāpuma pazīmes un tika pieņemts **1** lēmums par administratīvā soda piemērošanu **50** latu apmērā, bet 4 gadījumos administratīvā lieta tika izbeigta maznozīmīguma dēļ.

Līdz 2009.gada 1.aprīlim Birojs saņēmis **43** politisko partiju 2008.gada pārskatus, kas atbilstoši Politisko organizāciju partiju finansēšanas likuma 8.⁵ panta prasībām publicēti Biroja mājas lapā internetā. Par gada pārskatu neiesniegšanu 2 politiskajām partijām tika sastādīti administratīvā pārkāpuma protokoli un pieņemti **2** lēmumi par administratīvā soda piemērošanu **300** latu apmērā.

2009.gada pirmajā pusgadā Birojs jau ir izvērtējis 24 politisko partiju gada pārskatus un par Politisko organizāciju partiju finansēšanas likuma 6.panta otrās daļas partijas finansēšanas ierobežojumu pārkāpumiem sastādījis 2 administratīvā pārkāpuma protokolus un pieņēmis **2** lēmumus par administratīvās lietas izbeigšanu maznozīmīguma dēļ.

Veicot politisko partiju 2009.gadā saņemto dāvinājumu (ziedojumu) likumības un patiesuma pārbaudes, tika pieņemts **1** lēmums par pretlikumīgi saņemto finanšu līdzekļu atmaksāšanu ziedotājam **300** latu apmērā.

Pamatojoties uz Biroja izdotajiem administratīvajiem aktiem, pārskata periodā Valsts kasē nomaksāti politiskajām partijām uzliktie naudas sodi par kopējo summu **1075** lati, no tiem 50 lati saistībā ar 2009.gadā izdotajiem administratīvajiem aktiem.

Pārskata periodā valsts budžetā ir atmaksāti pretlikumīgi saņemtais dāvinājums (ziedojums) **69,64** latu apmērā, kā arī labprātīgi atmaksāti pretlikumīgi saņemtie finanšu līdzekļi **580** latu apmērā.

Informatīvais ziņojums par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbību no 2009.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam

Pamatojoties uz Biroja pieņemtajiem lēmumiem par administratīvo sodu piemērošanu, tiesu izpildītājiem naudas soda piedziņai tika nosūtīti 3 lēmumi. Turklāt tiesu izpildītājiem ir nodots izpildei 1 izpildrīkojums par Biroja pieņemto lēmumu saistībā ar pretlikumīgi saņemto finanšu līdzekļu atmaksu valsts budžetā.

Veicot ziedojumu patiesuma un likumības pārbaudes, konstatēts, ka 6 gadījumos ziedotāja ienākumi, iespējams, nav bijuši atbilstoši viņa veiktajiem izdevumiem, tāpēc pārbaudes materiāli par šo personu nosūtīti Valsts ieņēmumu dienestam (turpmāk – VID) šīs personas ienākumu likumības pārbaudei. Pamatojoties uz iepriekšējos periodos Biroja ziedojumu patiesuma un likumības pārbažu ietvaros konstatēto informāciju, ka ziedotāja ienākumi, iespējams, nav bijuši atbilstoši viņa veiktajiem izdevumiem, VID ienākumu likumības audita rezultātā pieņēmis lēmumu par papildus nodokļu aprēķināšanu un soda naudas uzlikšanu **1** personai **5 561** latu apmērā.

2009.gada 31.janvārī stājās spēkā grozījumi likumos „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms pašvaldību vēlēšanām” un „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām”, nosakot raidorganizācijām un preses izdevumiem virkni jaunu pienākumu.

Saskaņā ar pārejas noteikumos minēto attiecībā uz 2009.gada 6.jūnija Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanām preses izdevumam vismaz 120 dienas pirms vēlēšanu dienas (līdz 7.februārim) bija jānosūta Birojam tāda priekšvēlēšanu aģitācijas materiāla izvietojuma izcenojumus, kuru iesniedz politiskā organizācija, politisko organizāciju apvienība, vēlētajū apvienība vai atsevišķs deputāta kandidāts, vai ar politiskajām organizācijām, to apvienībām un vēlētajū apvienībām nesaistīta persona. Birojs minēto informāciju nekavējoties publiskoja savā interneta mājas lapā. Preses izdevumiem bija aizliegts izvietot priekšvēlēšanu aģitācijas materiālus par augstāku vai zemāku cenu, nekā tas norādīts minētajos izcenojumos. Raidorganizācijām un preses izdevumiem bija jāveic priekšvēlēšanu aģitācijas uzskaitē un jāiesniedz Birojam atskaites par faktiski izvietoto priekšvēlēšanu aģitāciju.

Īstenojot šo priekšvēlēšanu aģitācijas monitoringu, tika saņemti 790 raidorganizāciju un preses izdevumu paziņojumi par priekšvēlēšanu aģitācijas izvietojumu, kā arī veikta 44 partiju, kuras iesniedza savus deputātu kandidātu sarakstus Eiropas Parlamenta un pašvaldību vēlēšanām, un ar politiskajām partijām, to apvienībām un vēlētajū apvienībām nesaistīto personu atļautā priekšvēlēšanu izdevumu apmēra uzraudzīšana. Politisko partiju un to apvienību un ar politiskajām partijām un vēlētajū apvienībām nesaistīto personu noslēgto līgumu par priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietojumu kopējais apmērs bija **2 198 609** latu.

Pēc 2009.gada 6.jūnija, apkopojot plašsaziņas līdzekļu, vides reklāmas izvietotāju un lielāko interneta portālu sniegtos datus, kā arī veicot sākotnējās pārbaudes, priekšvēlēšanu aģitācijas perioda laikā Birojs netika konstatējis, ka kāda

politiskā partija vai politisko partiju apvienība būtu pārsniegusi likumā noteikto pieļaujamo priekšvēlēšanu izdevumu apmēru. Līdz ar to Birojam nebija nepieciešams realizēt ar likumu piešķirtās tiesības apturēt maksas priekšvēlēšanu aģitāciju. Biroja rīcībā esošā informācija liecina, ka 2 politiskās organizācijas pietuvojās atļauto tēriņu limitu maksimālajai robežai, iztērējot vismaz 90% no pieļaujamiem finanšu resursiem. Vairāk kā 70% no pieļaujamā priekšvēlēšanu izdevumu apmēra ir iztērējušas vēl 4 partijas, bet kopumā vairāk nekā pusi no atļautā – 10 politiskie spēki.

Priekšvēlēšanu aģitācijas periodā Birojs nav konstatējis, ka kāda ar politiskajām organizācijām, to apvienībām un vēlēšanu apvienībām nesaistītā persona būtu pārsniegusi noteikto priekšvēlēšanu aģitācijas apmēra ierobežojumu – 2 700 latus. Tomēr Birojs vēl turpina atsevišķi vērtēt, vai nepastāv kādas personas saistība ar politiskajām organizācijām vai to apvienībām.

Veicot politisko organizāciju, to apvienību un ar politiskajām organizācijām, to apvienībām un vēlēšanu apvienībām nesaistīto personu priekšvēlēšanu aģitācijas izdevumu apmēra ierobežojumu kontroli, Birojs vairākos gadījumos ir konstatējis, ka materiāli, kuri netika uzskaitīti kā priekšvēlēšanu aģitācija, iespējams, tomēr saturējuši priekšvēlēšanu aģitācijas pazīmes. Par minētajiem gadījumiem Birojs ir uzsācis pārbaudes, kā arī Birojā tiek vērtēti gadījumi, kad atsevišķi deputātu kandidāti priekšvēlēšanu aģitācijas perioda laikā reklamējās, izmantojot Eiropas Parlamenta finanšu līdzekļus. Galīgo lēmumu par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā noteikto ierobežojumu ievērošanu Birojs pieņems pēc visu politisko organizāciju un to apvienību vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju saņemšanas un norādītās informācijas pārbaudes.

2009.gada martā tika pabeigtas politisko partiju iesniegto finansiālās darbības deklarāciju par 2007.gadu un saņemto dāvinājumu (ziedojumu) likumības un patiesuma pārbaudes, kuru rezultātā būtiski pārkāpumi netika konstatēti. Ar paziņojumu pilnā apmērā var iepazīties Biroja interneta [mājas lapā](#).

3. Funkciju izpilde korupcijas novēršanā

3.1. Valsts amatpersonu darbības kontrole

2009.gada pirmajā pusgadā Birojā izvērtēšanai saņemti **342** iesniegumi un sūdzības par iespējamām likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normu un citos normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto papildu ierobežojumu ievērošanas pārkāpumiem. Sagatavotas atbildes uz **351** iesniegumu un sūdzību, kā arī veiktas **80** pārbaudes dažādās valsts un pašvaldību institūcijās.

Saistībā ar iedzīvotāju iesniegumiem un sūdzībām par valsts amatpersonu iespējamo darbību interešu konflikta situācijā, vienlaicīgi Biroja kompetences ietvaros analizētas **223** valsts amatpersonu deklarācijas, kopumā izvērtējot **372** deklarācijās norādītās ziņas.

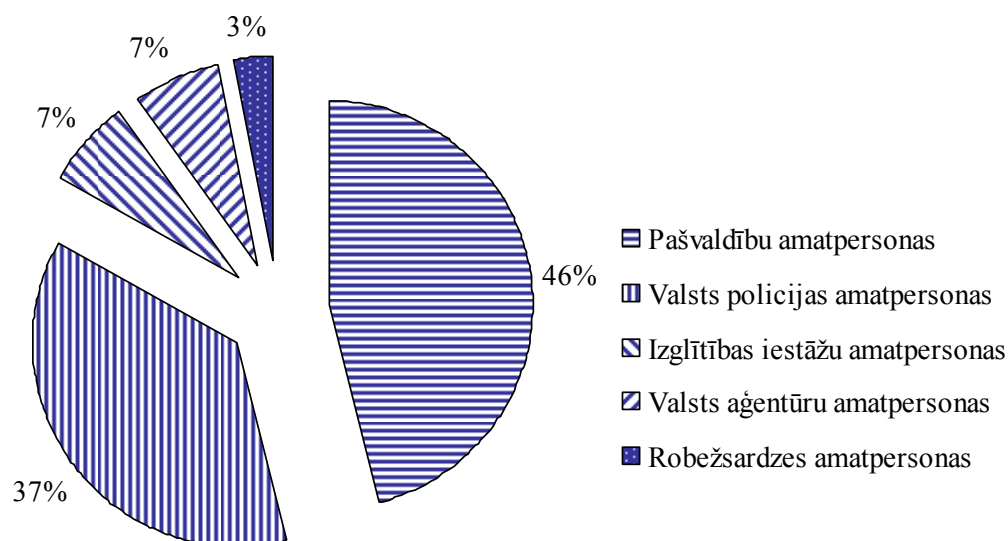
Par nepatiesu ziņu norādīšanu valsts amatpersonu deklarācijās **18** gadījumos informācija nosūtīta VID, lai tas savas kompetences ietvaros valsts amatpersonas sauktu pie administratīvās atbildības vai kriminālatbildības.

Pārbaudot valsts amatpersonu ienākumu atbilstību izdevumiem, konstatēts, ka **18** gadījumos valsts amatpersonu un viņu radnieku ienākumi, iespējams, nav bijuši atbilstoši viņu izdevumiem, tāpēc šie pārbaudes materiāli nosūtīti VID šo personu ienākumu likumības pārbaudei. Atskaites periodā VID, pamatojoties uz iepriekš veikto auditu rezultātiem, pieņēmis lēmumus par papildus nodokļu aprēķināšanu un soda naudas uzlikšanu **3** personām par kopējo summu **1 205 993,96** latu apmērā.

Par valsts amatpersonām noteikto ierobežojumu neievērošanu, kas noteikti likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 2009.gada pirmajā pusgadā uzsākta lietvedība **90** administratīvā pārkāpuma lietās, kas ir par **14** lietām mazāk nekā attiecīgajā periodā 2008.gadā. Pieņemti **79** lēmumi administratīvā pārkāpuma lietās, pie administratīvās atbildības saucot **34** valsts amatpersonas (2008.gada pirmajā pusgadā – **61**) un piemērojot naudas sodu kopumā **2 165** latu apmērā, savukārt **34** valsts amatpersonām saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21.pantu izteikts mutvārdu aizrādījums, atzīstot izdarīto administratīvo pārkāpumu par maznozīmīgu.

Administratīvais pārkāpums valsts amatpersonu darbībā saistībā ar likumā noteikto ierobežojumu un aizliegumu pārkāpumiem konstatēts vēl **50** gadījumos, taču, ņemot vērā to, ka no administratīvā pārkāpuma izdarīšanas brīža bija pagājis Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 37.pantā noteiktais administratīvā soda uzlikšanas termiņš, lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā saskaņā ar šā kodeksa 239.panta 7.punktu nevarēja uzsākt.

1.attēls. Administratīvi sodītās amatpersonas

Pārbaudot valsts amatpersonu darbības atbilstību likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normām, **13** gadījumos valsts amatpersonu darbībās saskatītas iespējama noziedzīga nodarījuma pazīmes, tādēļ ir uzsākta izvērtēšana par iespējamu šo personu saukšanu pie kriminālatbildības.

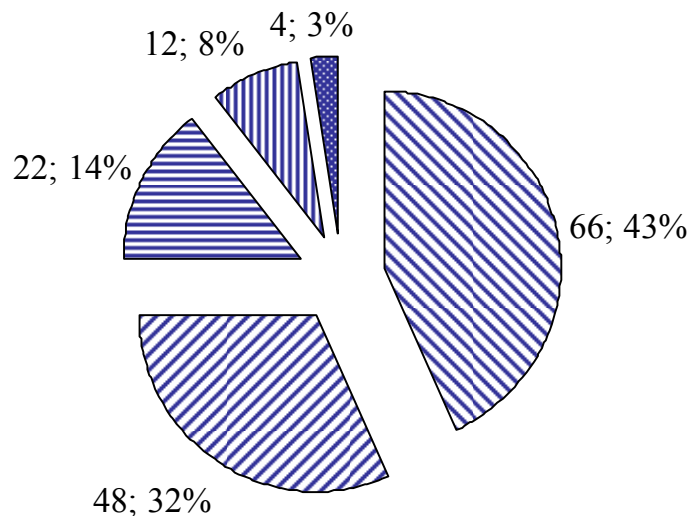
Konstatējot valsts amatpersonu darbībās tādu normatīvo aktu pārkāpumus, kuru izvērtēšana nav Biroja kompetencē, **88** gadījumos informācija nosūtīta kompetentajām institūcijām (Valsts kontrolei, Ģenerālprokuratūrai, VID, Valsts darba inspekcijai, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijai, Finanšu un kapitāla tirgus komisijai, Drošības policijai u.c. valsts institūcijām) pārbaudes veikšanai un atzinuma sniegšanai.

Konstatētie pārkāpumi

Kopumā 2009.gada pirmajā pusgadā Biroja Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļa konstatējusi **41** administratīvo pārkāpumu. No tiem 88% administratīvo pārkāpumu saistīti ar valsts amatpersonai noteikto ierobežojumu un aizliegumu pārkāpšanu (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁰ pants). Otrs izplatītākais administratīvais pārkāpums (10%) ir valsts amatpersonas neziņošana par atrašanos interešu konflikta situācijā (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.²⁹ pants).

43% gadījumu amatpersonu darbībā konstatēts likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 7.panta pārkāpums, kas nosaka speciālos valsts amatpersonas amata savienošanas ierobežojumus (skat.2.attēlu) un attiecīgi 9.pantā noteiktie ienākumu gūšanas ierobežojumi.

2.attēls. Konstatēto likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normu pārkāpumu skaits

- ▣ 7.pants Speciālie valsts amatpersonas amata savienošanas ierobežojumi
- ▣ 9.pants Ienākumu gūšanas ierobežojumi
- ▣ 8.1 pants Valsts amatpersonas amata savienošanas ierobežojumu izpildes kārtība, ja amata savienošana (...) nepieciešama atļauja
- ▣ 11.pants Administratīvo aktu izdošanas, uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkciju veikšanas un līgumu slēgšanas ierobežojumi
- ▣ 21.pants Valsts amatpersonas pienākumi

Birojs 2009.gada maijā pabeidza pārbaudi par biedrības „Latvijas Olimpiskā komiteja” (turpmāk – LOK) un citu nevalstisko sporta organizāciju iespējamo nelietderīgo rīcību ar valsts budžeta līdzekļiem, kuras ietvaros tika secināts, ka LOK, SIA „Latvijas Olimpiskā vienība” un citas nevalstisko sporta biedrību, nodibinājumu, federāciju un kapitālsabiedrību amatpersonas, kas saņem valsts budžeta līdzekļus dotāciju un dāvinājumu (ziedojumu) veidā, var brīvi rīkoties ar valsts finanšu līdzekļiem bez pietiekama tiesiskā regulējuma. Tādējādi pastāv valsts Informatīvais ziņojums par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbību no 2009.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam

līdzekļu nelietderīgas izmantošanas risks, jo patlaban šajās organizācijās strādājošās amatpersonas nav iekļautas valsts amatpersonu sarakstos un uz tām nevar attiecināt likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normas, kas savukārt rada iespējamību realizēt savas amata pilnvaras interešu konflikta situācijā.

Minētās pārbaudes materiāli tika nosūtīti Ministru prezidentam un finanšu ministram, vēršot uzmanību uz nepieciešamību izstrādāt kārtību, kādā valsts un pašvaldības veic uzraudzību par tiem valsts budžeta un pašvaldību budžeta finanšu līdzekļiem, kas dotāciju veidā tiek piešķirti nevalstiskajām organizācijām, kā arī izvērtēt LOK tiesisko statusu un apsvērt iespēju noteikt tai valsts pārvaldes iestādes statusu, lai varētu attiecināt uz šo organizāciju tiesisko regulējumu, kas ir saistošs publisko tiesību subjektiem.

2009.gada pirmajā pusgadā veiktas vairākas pārbaudes par pašvaldību un to SIA, kas veic dzīvojamo māju apsaimniekošanu, organizētajiem iepirkumiem ar paredzamo līgumcenu no 1000 līdz 10 000 latu, kā rezultātā konstatēti vairāki Publisko iepirkumu likuma 9.panta ceturtās daļas pārkāpumi, kas aizliedz sadalīt daļās būvdarbu projektus, paredzamās piegādes vai pakalpojumus, lai izvairītos no attiecīgās iepirkuma procedūras piemērošanas. Paredzamās līgumcenas noteikšanai nav atļauts izmantot tādu metodi, kas vērsta uz likumā noteikto iepirkuma procedūru nepiemērošanu. Turklāt vairumā gadījumu iepirkumi uzsākti datumā pirms vairāku dienu garajām brīvdienām, savukārt par piedāvājumu iesniegšanas termiņu norādīts nākamās darba dienas datums, tādējādi ne tikai radot šaubas par pietiekama laika atvēlēšanu pretendentiem iepirkuma dokumentācijas saņemšanai un kvalitatīva piedāvājuma sagatavošanai, bet arī norādot, ka organizētais iepirkums, iespējams, bijis fiktīvs un tā uzvarētājs jau iepriekš bijis zināms.

Savas kompetences ietvaros Birojs vērtēs atbildīgo amatpersonu rīcības atbilstību normatīvo aktu prasībām un iespējamo saukšanu pie atbildības par pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem.

Valsts amatpersonu civiltiesiskā atbildība

Saskaņā ar 30.pantu par likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteikumu pārkāpumiem ir paredzēta arī civiltiesiskā atbildība. Ienākumi un mantiskie labumi, kas gūti, pārkāpjot šajā likumā noteiktos ierobežojumus, vai proporcionāls to pieaugums ir piekritīgi valstij, presumējot, ka, pārkāpjot valsts noteiktos ierobežojumus un prettiesiski gūstot ienākumus vai mantiskos labumus, valsts amatpersona ir nodarījusi tādu kaitējumu valsts pārvaldības kārtībai, kas ir novērtējams mantiskā izteiksmē un ir proporcionāls aizliegtā veidā gūtu ienākumu, mantisko labumu un īpašuma vai mantas pieauguma vērtībai.

Līdz 2009.gada 30.jūnijam Birojs **29** valsts amatpersonām ir lūdzis labprātīgi atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus par kopējo summu **29 902,41** lati. Minēto Biroja priekšnieka lēmumu labprātīgi ir izpildījušas 13 valsts amatpersonas, valstij atlīdzinot nodarītos zaudējumus kopā **3 738,97** latu apmērā.

Noteikumi par valstij nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu nav piemērojami gadījumos, ja amatu savienošana ir pieļaujama, saņemot augstākstāvošas amatpersonas (institūcijas) rakstveida atļauju, bet valsts amatpersona rakstveida atļauju nav lūgusi un šāda amatu savienošana nav radījusi interešu konfliktu. Citos gadījumos valsts amatpersonu pilnībā vai daļēji atbrīvo no to ienākumu un mantisko labumu atmaksas, kuri gūti, pārkāpjot likumā noteiktos ierobežojumus, ja pienākums atmaksāt ienākumus un mantiskos labumus nav samērīgs ar administratīvā pārkāpuma rezultātā radīto kaitējumu valsts pārvaldes kārtībai. 2009.gada pirmajā pusgadā tika sagatavoti **32** lēmumi par atbrīvošanu no pienākuma atlīdzināt valstij nodarītos zaudējumus.

3.2. Sabiedrības informēšana un izglītošana

2009.gada pirmajā pusgadā Biroja pārstāvji no Juridiskās nodaļas, Valsts amatpersonu darbības kontroles nodaļas, Politisko organizāciju finansēšanas kontroles nodaļas un Sabiedrisko attiecību un izglītošanas nodaļas piedalījušies **27** sanāsmēs un informatīvajos semināros valsts un pašvaldību institūcijās, skaidrojot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normas, rekomendējot institūcijām nostiprināt iekšējos pretkorupcijas pasākumus un stiprināt valsts amatpersonu profesionālo ētiku, un sniedzot informāciju par priekšvēlēšanu aģitācijas kārtību pirms pašvaldību un Eiropas Parlamenta vēlēšanām, kopumā aptverot gandrīz **500** personu lielu auditoriju.

Aizvadītajā periodā arī saņemti vairāk nekā **150** zvani ar lūgumu sniegt mutisku konsultāciju, jo īpaši pēc pašvaldību vēlēšanām 6.jūnijā jaunievēlētie deputāti interesējās par amatu savienošanas ierobežojumiem un valsts amatpersonām noteiktajiem komercdarbības ierobežojumiem.

2009.gada otrajā ceturksnī Birojs lielu daļu resursu izmantoja, lai priekšvēlēšanu aģitācijas procesā iesaistītajām personām – politisko partiju un plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem tiktu nodrošināta savlaicīga un pilnīga informācija par partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas nosacījumiem. Saskaņā ar izmaiņām priekšvēlēšanu aģitācijas tiesiskajā regulējumā Biroja interneta mājas lapā publicēti vairāk nekā 60 paziņojumi par reklāmas izvietojuma izcenojumiem drukātajos plašsaziņas līdzekļos, kā arī sniegtas atbildes uz jautājumiem par ierobežojumiem, tēriņu limitiem un administratīvo resursu izmantošanu.

Atskaites periodā Birojs sagatavoja elektroniskā izdevuma „[KNAGIS](#)” otro izdevumu par iekšējās kontroles pasākumiem un to nozīmi korupcijas mazināšanā,

kā arī informatīvā materiāla speciālizdevumu vidusskolēniem „[KNAGIS skolā](#)”. Tajā Birojs skaidroja korupcijas būtību, cēloņus un sekas, ar situāciju piemēriem mācot atpazīt dažādus koruptīvas rīcības veidus, kā arī piedāvāja novērtēt deputātu kandidātus pretkorupcijas kompetenču aspektā un aizpildīt koruptīvo svešvārdu mīklu. Izdevumā tika piedāvāta iespēja uz savu skolu uzaicināt pārstāvjus no Biroja. Piedāvājumam atsaucās 4 skolas – Skaistkalnes, Dundagas vidusskolas, Jēkabpils un Āgenskalna ģimnāzijas, kurās tika pasniegta pretkorupcijas mācībstunda un organizēta skolēnu viktorīna.

Ziņojot par Biroja darbību, izplatīts **31** paziņojums plašsaziņas līdzekļiem. Sniegtas atbildes un skaidrojumi uz **61** Biroja interneta mājas lapā uzdoto jautājumu par dažādām interešu konflikta un korupcijas novēršanas problēmām.

Atskaites periodā notikusi viena Sabiedriskās konsultatīvās padomes sēde, kuras laikā uzaicinātās organizācijas tika aicinātas paust savu viedokli, kādi ir tie administratīvie šķēršļi, kas uzņēmējus, saskaroties ar kontroles un uzraudzības iestādēm, mudina dot kukuļus?

Diskusijas laikā tika identificētas trīs tipiskākās korupcijas riska jomas. Galvenās problēmas joprojām koncentrējas ap valsts un pašvaldību resursu pārdali un apsaimniekošanu un riski pastāv tajās jomās, kur, neskatoties uz sarežģīto ekonomisko situāciju, joprojām notiek finanšu plūsma: publiskie iepirkumi, rīcība ar valsts un pašvaldības mantu, nekustamo īpašumu iznomāšana, Eiropas Savienības fondu naudas sadale. Aktualizējas problēmas maksātnespējas administratoru un tiesu izpildītāju darbībā un nepilnības tiesiskās aizsardzības procesā.

Priekšvēlēšanu gaisotnē aktualizējas politiskā līmeņa korupcijas un politikas finansēšanas problēmas: nauda, kas ieiet politikā, un veidi, kā tā tiek atpelnīta – caur publiskajiem iepirkumiem, amatiem dažādās valdēs un padomēs.

Kā trešo korupcijas riska jomu konsultatīvās padomes dalībnieki norādīja tās sfēras, kurās iedzīvotājiem ir neizbēgama saskare ar publiskās varas subjektiem: Valsts ieņēmumu dienestu, ceļu policiju, robežsardzi un muitu.

Lai paplašinātu konsultatīvajā padomē pārstāvēto organizāciju loku, Birojs izstrādājis jaunu konsultatīvās padomes nolikumu sabiedrības līdzdalības nodrošināšanai korupcijas novēršanas politikas veidošanā, īstenošanā un sabiedrības izglītošanā, dodot iespēju ieinteresētajām organizācijām piedalīties atsevišķu aktuālu jautājumu izskatīšanā, apspriešanā un rekomendāciju sniegšanā.

3.3. Korupcijas risku analīze un metodisko materiālu izstrāde

Pildot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā doto uzdevumu analizēt valsts iestāžu praksi korupcijas novēršanā un izstrādāt metodiku korupcijas novēršanai un apkarošanai valsts un pašvaldību iestādēs un privātajā sektorā, Birojs ir analizējis finanšu līdzekļu piešķiršanas procesu pašvaldībām un organizēt diskusijas par sagatavoto pārskatu, „Par korupcijas riskiem finanšu līdzekļu piešķiršanā pašvaldībām”.

Atskaites periodā izstrādāta metodika licenču izsniegšanas procedūru analīzei, lai veiktu institūciju procedūru analīzi, bet pēc tam to pielāgotu un prezentētu institūcijām kā procedūru analīzes metodiku (vadlīnijas) korupcijas risku identificēšanai un novēršanai. Situācijas analīzes rezultātā atlasītas 3 institūcijas, un uzsākts darbs pie korupcijas risku izvērtēšanas.

Pēc Saeimas komisijas ierosinājuma sagatavots korupcijas risku izvērtējums valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībās, tām ziedojot līdzekļus fiziskām un juridiskām personām. Apkopota informācija par valsts un pašvaldību iestāžu un kapitālsabiedrību piešķirtajiem dāvinājumiem (ziedojumiem) 30 valsts un pašvaldību iestādēs un kapitālsabiedrībās 2006. – 2008.gadā.

2009.gada 2.ceturksnī Birojs veica 190 institūciju aptauju par to pretkorupcijas pasākumiem un analizēja izstrādātos pretkorupcijas plānus. Apkopojot anketu rezultātus, Birojs secina, ka pretkorupcija netiek uztverta kā iekšējās kontroles, risku vadības un rezultātu uzraudzības sistēmas sastāvdaļa. Šajā kontekstā nozīmīgs ir darbs ar institūciju vadītājiem, lai pārliecinātu viņus par pretkorupcijas pasākumu plānu nepieciešamību un iezīmētu iekšējās kontroles sistēmas vietu efektīvā vadības sistēmā kopumā. Vienlaikus apkopotā informācija atklāj neskaidrības pretkorupcijas pasākumu plānu izstrādē, kas tiks izmantos, aktualizējot vadlīnijas par pretkorupcijas pasākumu plānu izstrādi.

Korupcijas novēršanas jomā tiek veikts Valsts sekretāru sanāksmēs pieteikto tiesību aktu projektu izvērtējums un 2009.gada pirmajā pusgadā Birojs izvērtējis 39 citu institūciju izstrādātos normatīvo aktu projektus, izsakot iebildumus un priekšlikumus projektu uzlabošanai.

Atskaites periodā Biroja pārstāvji līdzdarbojušies darba grupās par koncepcijas „Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja statusu” izstrādi, kā arī Saeimas darba grupās par likumprojekta „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” un Publiskās un privātās partnerības likumprojekta papildināšanu. Biroja pārstāvis darbojas arī Tieslietu ministrijas vadītajā darba grupā „Par grozījumu likumā „Par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu” izstrādāšanu”.

4. Funkciju izpilde korupcijas apkarošanā

2009.gada pirmajā pusgadā Birojs pabeidzis pirmstiesas izmeklēšanu apjomīgā kriminālprocesā saistībā ar ilgstošu kukuļošanu transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa kontroles stacijā Rīgā un rosināja uzsākt kriminālvajāšanu pret 17 bijušajiem un esošajiem kontroles inspektoriem un 14 privātpersonām.

2009.gada pirmajā pusgadā Birojs izmeklējis ne tikai atsevišķus situatīvus korupcijas gadījumus, bet uzsācis vai pabeidzis pirmstiesas izmeklēšanu kriminālprocesos, kuros iegūti pierādījumi par ilgā laika posmā veiktiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas liecina par valsts amatpersonu ilgstoši veidotām, rūpīgi plānotām un pārdomātām koruptīvu noziedzīgu nodarījumu shēmām. Šādu nodarījumu atklāšana ir iespējama, pateicoties Biroja darbības laikā uzkrātajai informācijai un tās rūpīgai analīzei, kā arī darbinieku pieredzei.

Biroja veiktās izmeklēšanas par valsts budžeta līdzekļu izlietošanu Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariātā un Satiksmes ministrijā apliecina, ka valsts amatpersonas nereti nespēj nošķirt valsts īpašumu no privātā, kā arī neņem vērā to, ka valsts mantu un finanšu resursus drīkst izlietot tikai valsts funkciju realizēšanai.

Biroja Izmeklēšanas nodaļas lietvedībā uz 2009.gada 30.jūniju atradās **42** krimināllietas, no tām 28 uzsāktas līdz 2009.gada 1.janvārim.

Pārskata periodā prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti **14** kriminālprocesi pret **62** personām. No citām iestādēm saņemti **3** kriminālprocešu materiāli, Birojs uzsācis **14** kriminālprocesus, puse no tiem – pamatojoties uz Operatīvo izstrāžu nodaļas iesniegtajiem materiāliem. Pieņemti **5** lēmumi par kriminālprocešu izbeigšanu un **16** lēmumi par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

Visvairāk – pret 27 personām – rosināts uzsākt kriminālvajāšanu par kukuļņemšanu (pēc Krimināllikuma 320.panta).

Biroja izmeklētajās krimināllietās, kas 2009.gada pirmajos sešos mēnešos nosūtītas prokuratūrai, lūgts uzsākt kriminālvajāšanu vidēji pret 4,4 personām.

Ar informāciju par pirmajā pusgadā kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtītajām lietām var iepazīties Biroja interneta mājas lapā sadaļā [Apkarošana](#).

Biroja Izmeklēšanas nodaļas lietvedībā atradās **65** resoriskās pārbaudes, no kurām 27 pabeigtas līdz 2009.gada 30.jūnijam.

Atskaites periodā prokuratūras iestādes izskatīšanai tiesā nodevušas **7** krimināllietas, kurās Birojs veica pirmstiesas izmeklēšanu, pret 19 personām. Pirmajā tiesu instancē izskatītas 5 krimināllietas pret 6 personām, notiesājot 5 un attaisnojot 1 personu.

2009.gada pirmajā pusgadā spēkā stājušies **7** tiesu spriedumi attiecībā uz 10 personām, 6 lietās notiesājot 7 personas, bet vienā attaisnojot 3 personas.

Notiesājošs tiesas spriedums stājies spēkā attiecībā uz kāda pagasta padomes būvvaldes vadītāju, kurš atzīts par vainīgu kukuļņemšanā (Krimināllikuma 320.panta pirmā daļa) saistībā ar zemes īpašuma detālplānojuma sastādīšanas un apstiprināšanas procesu pašvaldībā. Viņam noteikts sods – brīvības atņemšana nosacīti.

Saistībā ar prettiesisku valsts budžeta līdzekļu izlietojumu tiesa Satiksmes ministrijas nodaļas vadītāju atzinusi par vainīgu valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanā (Krimināllikuma 319.panta pirmā daļa), kā arī par dokumentu viltošanu un to apzinātu izmantošanu (Krimināllikuma 327.panta pirmā daļa), nosakot viņai naudas sodu.

Zemesgrāmatu nodaļas priekšniece, zemesgrāmatu tiesnese atzīta par vainīgu sevišķi smaga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā – kukuļņemšanā, ko izdarījusi valsts amatpersona, kas ieņem atbildīgu stāvokli (Krimināllikuma 320.panta trešā daļa). Kukuļņemšana tika veikta sistemātiski un ilgstošā laika periodā – 30 gadījumos tiesnese kukuļos saņēmusi naudu un citas materiālas vērtības. Tiesnesei piespriests sods – brīvības atņemšana ar mantas konfiskāciju.

Par prettiesiskām darbībām saistībā ar piemaksu piešķiršanu sev un telpu iznomāšanu tiesa atzinusi Rīgas arodvidusskolas direktoru par vainīgu vairāku noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā – dienesta stāvokļa ļaunprātīgā izmantošanā un valsts amatpersonas pienākumu nepildīšanā mantkārīgā nolūkā (Krimināllikuma 318.panta otrā daļa un Krimināllikuma 319.panta otrā daļa), kā arī par valsts amatpersonai noteikto ierobežojumu pārkāpšanu (Krimināllikuma 325.panta pirmā daļa), nosakot viņam naudas sodu.

Divas valsts amatpersonas – valsts aģentūras nodaļas vadītāja un Ceļu policijas inspektors tika atzīti par vainīgiem, attiecīgi, kukuļdošanā un kukuļņemšanā (Krimināllikuma 323.panta pirmā daļa un Krimināllikuma 320.panta pirmā daļa) saistībā ar prettiesiskām darbībām, lai slēptu faktu, ka kāda persona pārkāpusi ceļu satiksmes noteikumus, vadot transportlīdzekli alkohola ietekmē un bez vadīšanas tiesībām. Abas amatpersonas sodītas ar brīvības atņemšanu.

Saistībā ar prettiesisku rīcību, nelikumīgi pieņemot lēmumus attiecībā uz sevi un savu laulāto, tiesa atzinusi ārstniecības iestādes vadītāju (valsts SIA valdes priekšsēdētāju) par vainīgu valsts amatpersonai likumā noteikto ierobežojumu pārkāpšanā (Krimināllikuma 325.panta pirmā daļa), sodot viņu ar naudas sodu.

Atskaites periodā stājies spēkā viens attaisnojošs tiesas spriedums attiecībā uz trim bibliotēku apvienības amatpersonām, kuras tika apsūdzētas dienesta stāvokļa ļaunprātīgā izmantošanā mantkārīgā nolūkā (Krimināllikuma 318.panta otrā daļa) saistībā ar bibliotekāru štatū vienībām piešķirto līdzekļu izmantošanu.

Līdz 2009.gada 30.jūnijam dažādās tiesu instancēs izskatītas 96 krimināllietas, kurās Birojs veicis pirmstiesas izmeklēšanu. Kopumā šajās lietās tiesa vērtējusi 174 personu vainu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā. No minētajiem

tiesu spriedumiem 74 stājušies likumīgā spēkā par 114 personām. No tām 99 personas notiesātas, 11 attaisnotas, trīs gadījumos tiesājamā persona panākusi izlīgumu ar cietušo un vienā – nav bijis noziedzīga nodarījuma.

5. Starptautiskā sadarbība

Starptautiskās sadarbības mērķis ir stiprināt Biroja spēju efektīvi novērst un apkarot korupciju un koordinēt Latvijai ar starptautiskiem līgumiem noteikto saistību izpildi korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā. Šim mērķim Birojs organizē darbinieku profesionālo spēju pilnveidošanu ārvalstīs, apgūst citu valstu labo praksi, stiprina sakarus ar atbildīgajām iestādēm ārvalstīs, aktīvi piedalās starptautisko organizāciju darbā, veicinot starptautisko prasību ieviešanu.

Lai sniegtu jaunāko informāciju par Biroja darbību un prioritātēm, kā arī lai apspriestu turpmāko sadarbību, 2009.gada 28.maijā notika Ārvalstu padomnieku grupas (*Foreign Advisory Panel*) pārstāvju sanāksme, kurā piedalījās ārvalstu vēstniecību un starptautisko organizāciju pārstāvniecību Rīgā pārstāvji.

Aizvadītajā periodā Biroja pārstāvji nodrošinājuši dalību 26 starpvalstu darba grupās un sanāksmēs.

Notikušas Biroja priekšnieka tikšanās ar Austrijas un Nīderlandes vēstniekiem Latvijā, Amerikas Savienoto Valstu, Spānijas un Ukrainas vēstniecību pārstāvjiem, kuri interesējās par Biroja darbu un turpmākām sadarbības iespējām.

2009.gada pirmajā pusgadā, sniedzot informāciju un ekspertīzi Latvijas Attīstības sadarbības un Eiropas Savienības Kaimiņu politikas valstīm, Birojs uzņēma ārvalstu delegācijas, kas interesējās par Latvijas pieredzi korupcijas novēršanā un apkarošanā. Minēto valstu vidū ir tādas valstis kā Maķedonija, Gruzija, Armēnija.

Ar Ministru kabineta lēmumu Birojs noteikts par Eiropas Savienības Korupcijas apkarošanas kontaktpunktu tīkla dalībnieku. Lēmumu par Eiropas Savienības dalībvalstu sadarbības institucionalizēšanu pretkorupcijas jomā Eiropas Savienības Padome pieņēma 2008.gada nogalē, atzīstot šāda korupcijas apkarošanas tīkla izveidi Eiropas Savienības mērogā par nozīmīgu soli starptautiskās sadarbības uzlabošanā.

Saskaņā ar Eiropas Savienības Padomes lēmumu pretkorupcijas tīkla uzdevums ir veidot un uzturēt kontaktus starp Eiropas Savienības dalībvalstu iestādēm, kuru uzdevums ir novērst un apkarot korupciju. Lai uzlabotu Eiropas Savienības dalībvalstu sadarbību pretkorupcijas jautājumos, tīkla ietvaros paredzēta arī informācijas apmaiņa par efektīviem pasākumiem un pieredzi korupcijas novēršanā un apkarošanā.

6. Biroja personāls

Uz 2009.gada 30.jūniju Birojā strādāja **142** darbinieki. Laikā no 2009.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam amatā ieceltas **3** amatpersonas, no amata atbrīvotas **7** amatpersonas. Pēc konkursa izsludināšanas 2008.gada 28.oktobrī un pretendentu izvērtēšanas, 2009.gada 12.martā Saeima pēc Ministru kabineta ieteikuma Biroja priekšnieka amatā apstiprināja Normundu Vilnīti.

1.tabula. Amata vietu sadalījums uz 2009.gada 30.jūniju

N.p.k.		Amata vietas	Nodarbināto skaits	Vakantās amata vietas
1.	Vadība	3	3	0
2.	Korupcijas apkarošanas joma	54	52	2
3.	Korupcijas novēršanas joma	39	39	0
4.	Biroja darba nodrošināšanas joma (t.sk. Starptautiskās sadarbības nodaļa)	41	38	3
5.	Juridiskā nodaļa	7	7	0
6.	Ziņojumu centrs	3	3	0
	KOPĀ	147	142	5

Pildot Ministru kabineta 2008.gada 23.septembra sēdes protokola Nr.68 43§ 3.punktā noteikto – samazināt amata vietu skaitu ne mazāk kā par 10% salīdzinājumā ar 2008.gada 1.janvāri un turpinot 2008.gadā aizsākto amata vietu skaita samazinājumu, pārskata periodā kopējais amata vietu skaits Birojā samazināts par 7 amata vietām. Biroja darba nodrošināšanas jomā likvidētas 4 amata vietas, korupcijas novēršanas jomā – 2, korupcijas apkarošanas jomā – 1 amata vieta, tādā veidā iegūstot līdzekļu ekonomiju 55 630 latu apmērā.

2009.gada 15.maijā tika apstiprināts jauns Biroja reglaments, kurš nosaka Biroja struktūru, Biroja darba organizāciju, kā arī Biroja darbinieku un nodaļu kompetenci. Reglamentā ietvertās izmaiņas stājās spēkā ar 2009.gada 1.jūliju.

Lai nodrošinātu valsts budžeta izdevumu racionālu un taupīgu izlietošanu, Birojs pārskata periodā maksimāli samazināja izdevumus, kas saistīti ar Biroja darbinieku piedalīšanosursos, semināros u.c. mācību pasākumos. Biroja darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanai tika izmantota iekšējā apmācība, kā arī ārvalstu ekspertu vadītie semināri. Piemēram, Biroja darbiniekiem, kuri nodrošina apkarošanas funkciju veikšanu, tika organizēta tikšanās ar Lielbritānijas Organizētās noziedzības aģentūras pārstāvjiem un Lielbritānijas policijas sakaru virsnieku, kuri bija ieradušies pieredzes apmaiņas vizītē Latvijā.

Pārskata periodā Biroja darbinieki devās tikai tādos komandējumos, kuros līdzdalība ir obligāta saskaņā ar iepriekš pieņemtiem lēmumiem vai arī uzaicinājumu izteikusī puse pilnībā vai daļēji sedza komandējuma izmaksas (GRECO, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD), Eiropas Krāpšanas apkarošanas birojs (OLAF)).

7. Finanšu līdzekļu izlietojums

Saskaņā ar 2008.gada 14.novembrī pieņemto likumu „Par valsts budžetu 2009.gadam” Birojam tika piešķirti 3 610 008 lati, savukārt pēc izdarītajiem grozījumiem, kas stājās spēkā ar 2009.gada 1.janvāri, Biroja kopējais budžets bija 3 014 458 lati. Pēc 2009.gada 16.jūnijā izdarītajiem grozījumiem likumā „Par valsts budžetu 2009.gadam”, kopējais Birojam piešķirtais finansējuma apjoms ir 2 574 468 lati, t.sk., budžeta programmā „Operatīvās darbības pasākumu nodrošināšana” paredzētā apropriācija. Kopējais budžeta samazinājums pret 2009.gada sākumu ir - 28,69%, t.sk., atlīdzībai - 28,34%, precēm un pakalpojumiem - 32,75%.

Biroja kopējo izdevumu izpilde 2009.gada pirmajā pusgadā ir 1 124 000 lati. Salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgā pārskata periodu, izdevumu apjoms ir samazinājies par 663 000 latu jeb 37%.

Atbilstoši finansēšanas plānam 2009.gada pirmajā pusgadā Biroja kopējie izdevumi plānoti 1 256 000 latu apmērā, savukārt faktiski izlietoto līdzekļu apjoms minētajā periodā ir 1 124 000 latu jeb 89% no plānoto izdevumu apjoma.

Asignējumi netika apgūti 132 000 latu apmērā sakarā ar to, ka 2009.gadā netika maksāts atvaļinājuma pabalsts, bet pabalsta bērna piedzimšanas gadījumā izmaksas tika plānotas lielākā apmērā.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja
priekšnieks

N.Vilnītis